

6. Kryzys duszpasterski ostatnich lat zmusił do refleksji nad nowymi drogami do współczesnego człowieka, do poszukiwań nowych metod w duszpasterstwie. Przypomniano sobie, że przez długie wieki liturgia była prawie jedyną formą duszpasterstwa Kościoła. Jednak pomiedzy psychiką człowieka a starą formą liturgii Kościoła doszło w ciągu wieków do rozbratu. Spowodowało to — zwłaszcza dzisiaj — badania nad przyczynami tego rozłam z jednej strony, z drugiej zaś strony — próbę zbliżenia naszych wiernych do liturgii, i liturgii — drogą reform — do naszych wiernych. Problemami tymi zajmuje się liturgika duszpasterska. Celem jej jest wskazanie metod włączania wiernych w życie Boże przez oficjalny kult Kościoła, innymi słowy: życie religijne parafii w ściślejszej łączności z liturgią Kościoła.

7. Najnowszą dziedziną nauk liturgicznych jest liturgika ascetyczno-mistyczna, której przedmiotem są wartości ascetyczno-mistyczne liturgii Kościoła.

Wykłady z liturgiki i przyszłe podręczniki liturgiki będą więc musiały uwzględnić wszystkie wymienione kierunki, z wyjątkiem egzegezy alegorycznej, odbiegającej często od autentycznego sensu elementów liturgicznych.

Bytom

V 5948

Ks. WACŁAW SCHENK

O. Franciszek Małaczyński OSB, Tyniec

REFORMA OBRZĘDÓW CHRZTU DOROSŁYCH

Zawarty w Rytuale Rzymskim Obrzęd Chrztu dorosłych powstał przez połączenie w jedną całość obrzędów, które dawniej odbywały się w ciągu całego długiego przygotowania do chrztu oraz przy samym chrzcie. Dlatego jest on długi i nużący przez powtarzanie się podobnych formuł. Natomiast nie było w rytuale żadnych obrzędów, które uświęcałyby początek przygotowania do chrztu i jego poszczególne etapy. Od kilku lat na łamach pism poświęconych liturgii pojawiały się artykuły domagające się także pewnych adaptacji do zwyczajów ewangelizowanych ludów. Głosy te zostały przychylnie przyjęte przez Biskupów, którzy zwracali się do Kongregacji Obrzędów i uzyskiwali pewne indulty dla swoich diecezji. Spodziewano się jednak, że reforma obrzędów chrztu nastąpi w ramach ogólnej reformy ksiąg liturgicznych po Soborze Powszechnym. Tymczasem reformy dokonano już teraz. Święta Kongregacja Obrzędów w porozumieniu z Kongregacjami Św. Oficjum i Rozkrzewienia wiary opracowała nowy obrzęd podzielony na siedem stopni, które odbywają się odrębnie na zakończenie poszczególnych etapów katechumenatu. *Acta Apostolicae Sedis*, nr 6 z 30 maja 1962 zawiera dekret zatwierdza-

jący nowy ryt i polecający wcielić go do Rytuału Rzymskiego oraz tekst nowych obrzędów. W Rytuale Rzymskim, Titulus II, DE SACRAMENTO BAPTISMI, Caput III PRAENOTANDA DE BAPTISMO ADULTORUM należy wykreślić słowa: „*errorum suorum pravitatem agnoscat et detestetur, et*” tak, aby tekst rubryki brzmiał „*sed prius in Fide catholica diligenter instruantur*”.

Caput IV ORDO BAPTISMI ADULTORUM zostaje podzielony na dwie części i będzie zawierał:

1. *Ordo Baptismi adultorum uno tractu exsequendus* — obrzęd dotychczas używany.

2. *Ordo Baptismi adultorum per gradus catechumenatus dispositus.* — Obrzęd nowy.

Każdy Ordynariusz miejscowy może dopuścić lub zarządzić używanie na swoim terytorium tego nowego obrzędu.

Cały ryt dzieli się na siedem stopni, które mają uświęcić przygotowanie katechumenów do chrztu św. Każdy stopień zaczyna się wezwaniem: *Deus, in adiutorium* i kończy odesłaniem katechumenów słowami: *Ite in pace et Dominus sit vobiscum.*

Pierwszy stopień rozpoczyna się modlitwami kapłana i wiernych za katechumenów. Następuje pierwsze wyznaczenie imienia, podstawowa katecheza, wyrzeczenie, się szatana i grzechu, wyznanie wiary w Boga i uroczyste naznaczenie krzyżem.

Drugi stopień obejmuje starożytną ceremonię kosztowania soli, która jest symbolem nadprzyrodzonej mądrości zdobywanej w czasie katechumenatu.

Stopnie trzeci, czwarty i piąty zawierają uroczyste egzorcyzmy przypominające katechumenom konieczność walki z nieprzyjacielem zbawienia. Obrzędy tych stopni mają się odbywać osobno dla mężczyzn i osobno dla niewiast i mogą być skracane.

Szósty stopień obejmuje uroczyste wprowadzenie do kościoła, odmówienie Składu Apostolskiego i modlitwy Pańskiej, obrzęd „otwarcia uszu”, ostateczne wyrzeczenie się szatana i namaszczenie Olejem katechumenów.

Ostatni stopień siódmy, który jak wiadomo powinien się odbywać w czasie Wigilii Wielkanocnej, obejmuje powtórne wyznanie wiary, udzielenie chrztu, namaszczenie Krzyżmem św. i wręczenie symbolów łaski: białej szaty i zapalanej świecy.

Jeżeli racje duszpasterskie tego wymagają, można następujące po sobie stopnie łączyć. Nie wolno jednak żadnego opuścić ani zmienić ich porządku.

Niezmiernie ciekawe są zasady korzystania z nowych obrzędów, które dają Konferencjom Biskupów bardzo daleko idące uprawnienia co do adaptacji obrzędów do warunków krajowych, aż do opuszczenia namaszczenia Olejami Świętymi włącznie. Tam gdzie włożenie rąk kapłana na katechumenów przy czynieniu znaku krzyża, podanie soli i namaszczenie

olejami świętymi mogłyby być rozumiane jako akty prawne o skutkach cywilnych lub jako znaki zabobonne, Konferencje Biskupów mogą uchwalić inną formę tych obrzędów. Ponadto, gdy liczba katechumenów jest duża, znaki krzyża mogą wykonywać sami katechumeni w czasie wypowiedziania formuł przez kapłana lub kilku kapłanów, którzy mają pomagać celebransowi wykonując znaki krzyża i namaszczenia olejem katechumenów i Krzyżmem świętym.

Obrzędy mają być zawsze starannie przygotowane tak, aby katechumeni odnieśli z nich duchową korzyść. Rodzice chrzestni mają być obecni przy wszystkich stopniach. Bezpośrednio przed rozpoczęciem obrzędów należy je dokładnie wyjaśnić nie tylko katechumenom, lecz także zgromadzonym wiernym.

Wszystkie formuły z wyjątkiem formuł towarzyszących namaszczeniom i błogosławieństwom oraz sakramentalnej formy chrztu, można odmawiać w językach krajowych. Przekłady nie potrzebują zatwierdzenia Kongregacji Obrzędów, lecz mogą je zatwierdzać Konferencje Biskupów albo poszczególni Ordynariusze. Przekłady mają sporządzać Komisje wyznaczone przez Konferencje Biskupów. Należy do nich powołać duchownych i świeckich biegłych w języku krajowym, którzy mogliby sporządzić przekład nie tylko wierny, lecz także odpowiadający duchowi języka krajowego. Konferencje Biskupów mają zatwierdzić te przekłady najwyżej na okres dziesięcioletni, tak aby można je stale dostosowywać do rozwoju języka.

To ostatnie wskazanie jest zupełnie przeciwne dążeniom u nas dostrzeganym. Przekładając teksty łacińskie często kopiuje się u nas niewolniczo składnię i porządek zdania z łaciny. Głosi się potrzebę przekładów „tradycyjnych i niezmiennych”. Tymczasem Stolica Święta stwierdza jasno konieczność ciągłego doskonalenia przekładów na języki żywe. Zmiany te nie muszą się dokonywać co dziesięć lat, niemniej teksty w językach żywych także muszą być żywe.

W ostatnich zarządzeniach Świętej Kongregacji Obrzędów bardzo wyraźnie występują charakterystyczne dla współczesnego Kościoła tendencje: decentralizacja uprawnień, adaptacja do warunków krajowych i dostosowanie liturgii do potrzeb duszpasterskich.

Tyniec

O. FRANCISZEK MAŁACZYŃSKI OSB

Prof. Chwałistaw Zieliński, Łódź

KOŚCIÓŁ I ARTYSTA

Słowo „Kościół” oznacza zarówno hierarchię kościelną, jak i społeczność wiernych, a także i gmach kultu, który przeznaczony jest do pełnienia służby bożej przez ofiarę Eucharystię, sakramenty święte, sakramentalia i słowo boże.